

KAYSERİ

L.A 26

AHMED PAŞA (KURBANLI) CAMİİ (1581)

1. plan, kesit

Ahmed (Hacı) Paşa. Kitabesi 994 (1585) tarihli

Gabriel, Monuments 1, s. 56-57

⊗ Gayurdag, "Kayseri Kitabelerinden..." s. 555-557.

camii TB (1-50)

TE (1-52)

TM (1-51)

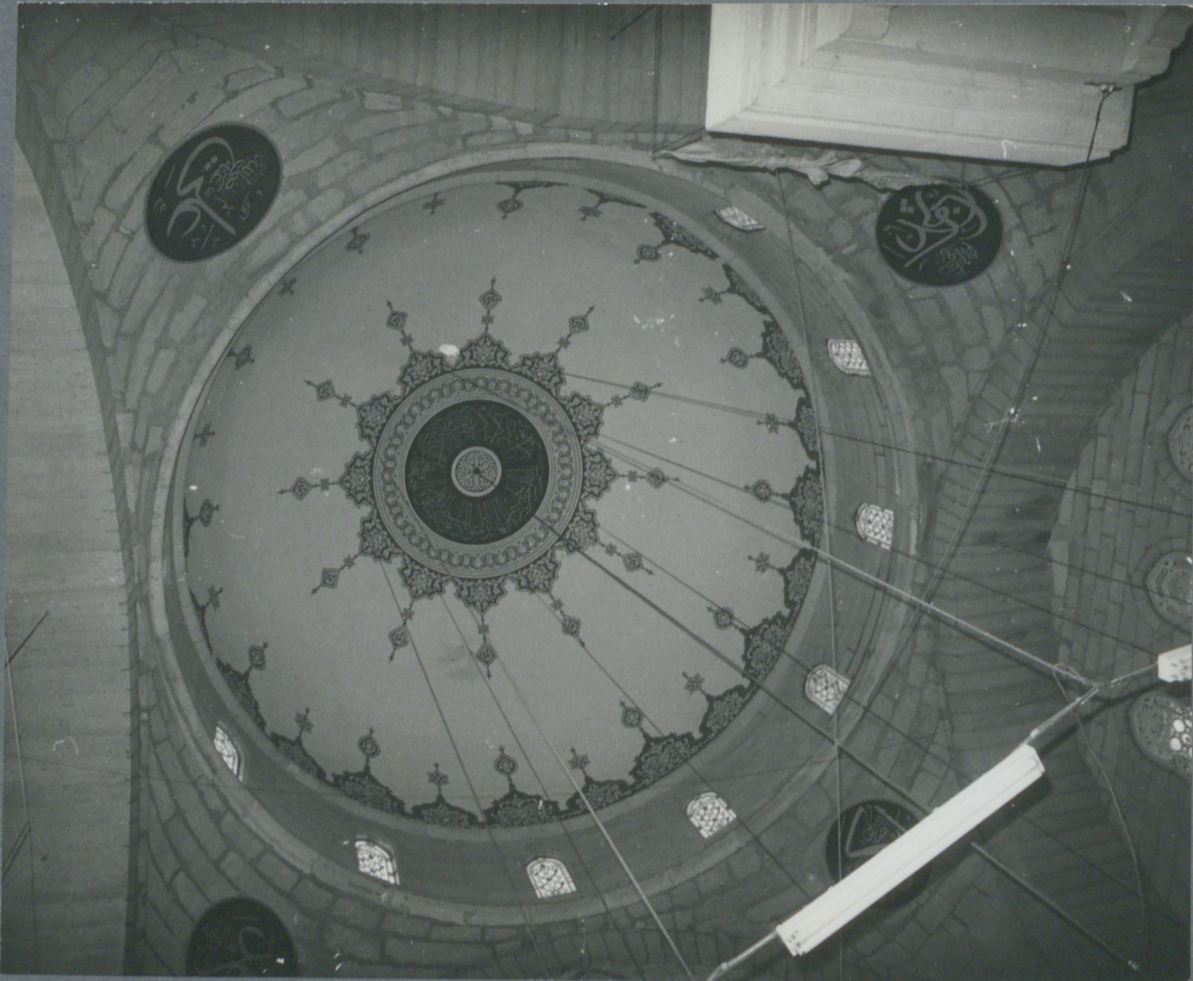
Not = kitâh okunacak, tarihi saftanacak.

Kubbe çapı 12.80 m / Pandantif

Düvar kal. yanlarda 115 sm. Önde, arka 145 sm / Kerme taş

Son cemaat y. 24.35 x 5.25 . Bsp göz, altı sütun

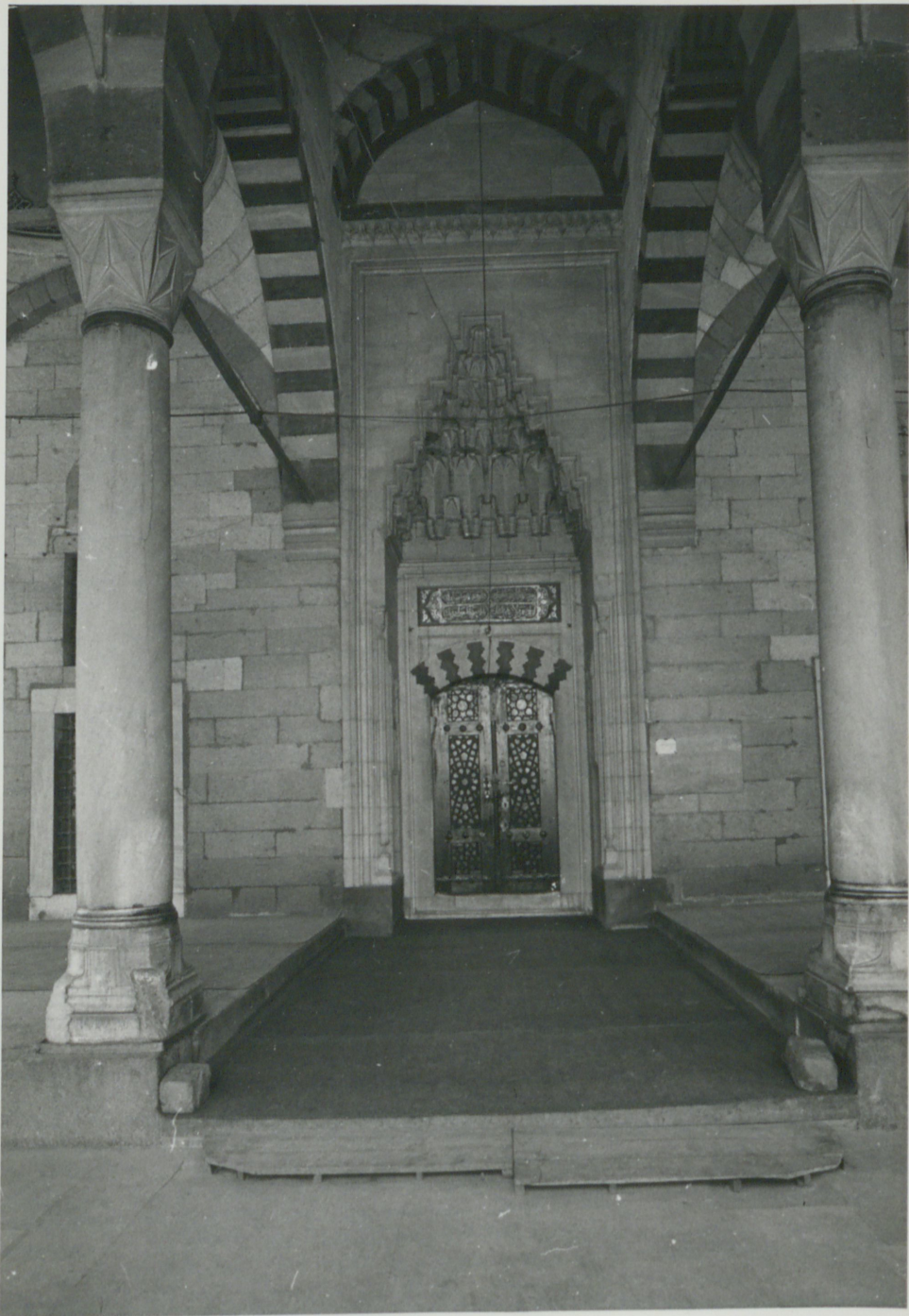
Dış revak 33.80 x 11.45 Sahafli. Cef. 13, yan. 4 açılıbli. 24 sütun

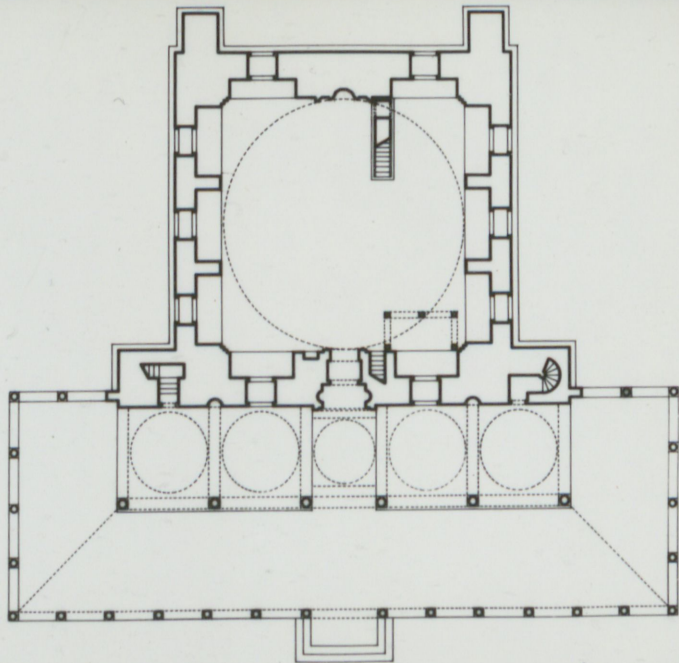

دالو حشر كنو صاحبنا اولاد

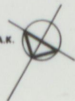
نهري الكدر من اللبان

يا ابا و مير جمعي احمد باشا

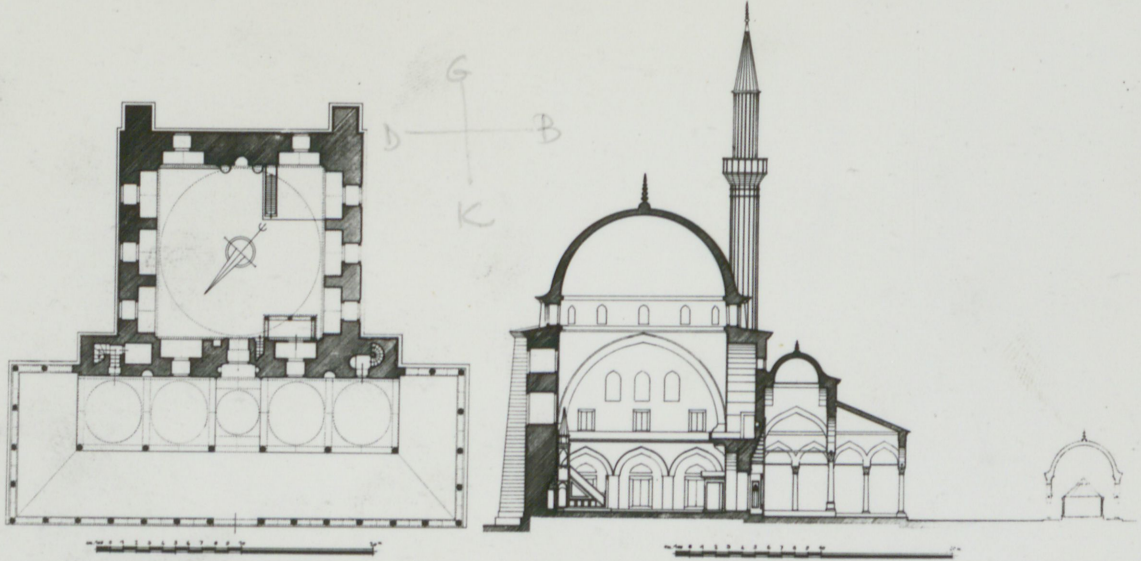
اولاد همو ولايدم اكان

0 1 2 3 4 5 10 20 M. A.R.

KAYSERİ AHMET PAŞA "KURŞUNLU" CAMİİ PLAN VE MAKTAI M: 1/100

Ahmed Paşa Kayseri

BOĞAZICI ÜNİVERSİTESİ

REKTÖRLÜK

The double portico of the Kurşunlu Camii at Kayseri is symbolic of its connection with Sinan. It is an exceptionally fine example with its thirteen arches across the facade and four down each flank with two more behind to open up vistas and create a fascinating play of light. Goodwin p. 315

(I-26 / cont.)

The Kusunlu mosque is a nicely decorated building. Its door is set inside a tall, stalactite vaulted niche built of white marble. Its minber and mihrab is likewise ~~but~~ made of white marble and the latter is crowned by tiers of stalactites. Because of the stone finish, interior walls have been left plain but the shells of the main dome as well as those of the porch are decorated by paintwork of classical designs.

~~According to~~ The chrono-gram of the four line inscription above ~~the~~ door gives the date 989

شهر زی الحجّه ده اورمش لمرانک بنیادن
دیریم عشره دکن صاحبینه اولادعا
اولدی معمور ولایت دیریم اکا تاریخ
یا یلی قیصرده ما معین احمد پاشا

Şehr-i zîl-hiccede urmuşlar anın büngâdın
Dilerim haşre deyin sâhibine ola duâ
Oldu ma'mûn vilâyet dedim ana tarih
Yapalı Kayseri'de câmi'in Ahmed Paşa

(I-26)

1 The mosque of ^{the} Ahmed Pasa in Kayseri, known simply as Kursunlu (headed) mosque, is a domed square mosque with a minaret and a double porch. Although its dome is of average size (12.80 meters in diameter) ~~externally it sits on a solid cube which is reinforced on the north by two heavy buttresses. Full corners and deep arches point to~~ ^{extreme caution} ~~an~~ ^{an} ~~extravagance or to~~ ^{an} ~~insane~~ ^{insane} ~~kind.~~ ^{kind.} ~~Within the~~ ^{within} ~~thickness of the arches~~ ^{thickness of the arches} ~~galleries~~ ^{galleries} ~~surround the interior on three sides~~ ^{surround the interior on three sides} three recesses between piers ^{carry} ~~support~~ the side galleries, ^{and} ~~two~~ ^{two} recesses on either side of the door support the rear gallery with the projecting central balcony on consoles. On the ~~birth~~ ^{birth} side, there are two recesses ~~without~~ ^{without} galleries as the thickness of the arch is solidly filled by a wall which is further reinforced externally by two two heavy buttresses at the two corners.

4 Built with a ^{grayish yellow} ~~yellowish gray~~ stone, the walls of the mosque are finely finished outside and inside. On them are thirty one windows arranged in three tiers: five in front, eight on the kibla wall, and nine apiece on the two sides. Twelve more windows are placed between the buttresses of the dome's drum, so that the mosque gets natural light through forty three windows altogether.

2 On the north side the corners are extended by the gallery stair on ^{the} east and the minaret on the west. ~~Decorated~~ ^{Decorated} by three brown bands and its spiraling steps externally shown by the same brown stone, the ~~minaret~~ ^{minaret} faceted minaret emulates the local tradition and ~~is~~ ^{is} obviously ~~built~~ ^{built} not the original structure although its base dates from the sixteenth century.

~~The double porch of the mosque comprises~~ ^{The five domed inner porch} ~~is~~ ^{is} surrounded by the outer porch ^{which has} ~~thirteen arches across the facade and four~~ ^{thirteen arches across the facade and four} down each flank with two more ~~at~~ ^{at} ~~the~~ ^{each} ~~ends.~~ ^{ends.} All twenty four columns of the outer porch are of white marble ^{and} ~~supported~~ ^{supported} by lozenge capitals. The six columns of the inner porch are ~~also~~ ^{also} likewise of white marble. They sit on high pedestals and ^{also} ~~have~~ ^{have} lozenge capitals.

3 The inner porch of the mosque has five domes, the dome over the ^{narrow} middle bay being slightly smaller but ^{and} ~~also~~ ^{also} higher than the others. As with window arches, those of the porch are also constructed of ~~attractive yellow and brown~~ ^{attractive yellow and brown} two colored stone. These spring from six white marble columns on ^{high} ~~high~~ pedestals supporting lozenge capitals. Similarly, the twenty four columns that carry the outer porch, which has thirteen arches across the facade and four down each flank with two more at each end, are also of white marble and topped by lozenge capitals.

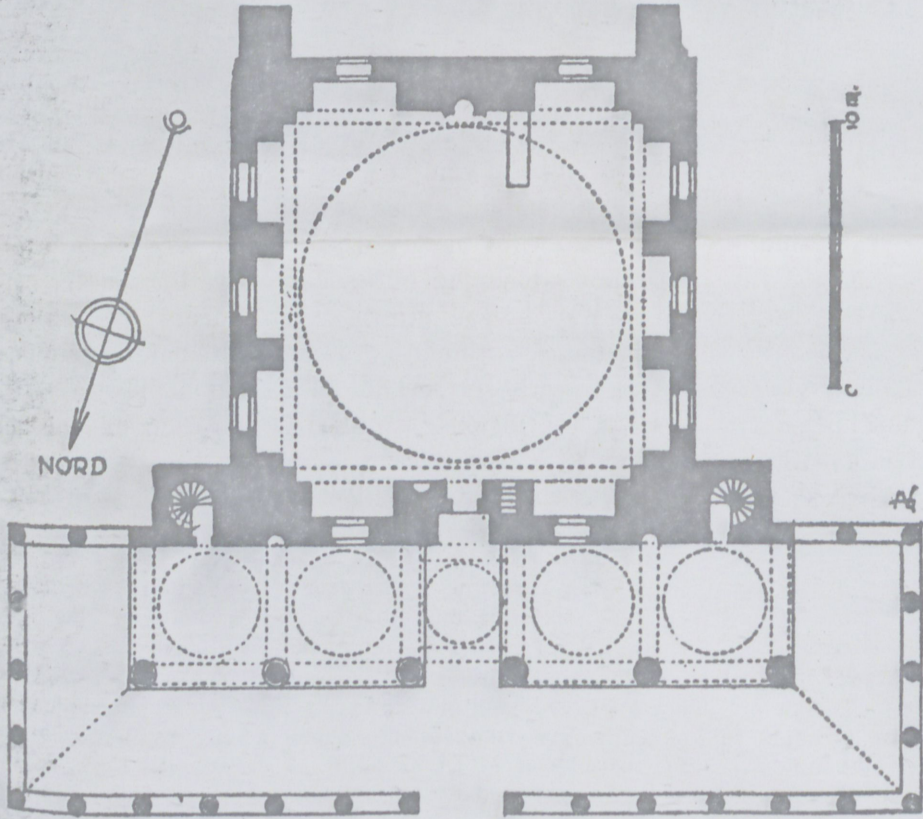
Albert Gabriel, Kayseri Türk Anıtları (cev. Ahmed Aliif Tüitenk)
(Ankara 1954)

— 65 —

Kurşunlu Cami (1) (Hicri 994, Planş XXVI., 1)

İstanbul'da olduğu kadar imparatorluğun diğer illerinde de 16 ncı asırda sık sık rastlanan bir örneğe tekabül eden bu büyük binanın üzerinde uzun uzadıya durmak faydasızdır. Dört köşe namaz yeri bingilere dayanan bir kubbe ile örtülüdür (Şekil 34). Gerilerinde pencerelerin açılmış bulunduğu mustatil şeklinde hücrelerle doğuda ve batıda kalın duvarlar oyulmuşlardır. Güneyde, iki muazzam şevli kontröfor mihrap duvarını omuzlamaktadır. Merdivenle irtibatı sağlanan bir mahfel medhal cephesi üzerinde uzanmaktadır.

Dışta, bingilere dayanan kubbelerle örtülen beş bölümlü bir revak 16 ncı asırda carî bir yapıya göre çatısı bir yana meyilli ikinci bir revak ile çiftlenmiştir. Kuzey-batıda yükselen minarenin kaidesine balkonla irtibatı

(Şekil 34) — Kurşunlu Cami: Plân.

irtibatı temin eden kuzey doğudaki burmalı bir merdiven karşılık teşkil ediyor. Camiin asla iki minaresi olduğu sanılmıyor. Güney-batıda alınan fotoğraf (Planş XXVI., 1) yapının görünüşü hakkında bir fikir vermektedir. Dar bir saçakla biten salonun duvarları ille kubbenin kasnağı arasında irtibat noksanlığı en çok görünen hatasıdır. Çok büyük bir itina ile duvar-

ların kaplanmış olan taşları arasında esmer taştan kuşaklar, duvarın küll rengi zemini üzerinde pırldamaktadırlar. Tezyinat revakın sütun başlıkları ile 16 ncı asır Osmanlı revaklı cümle kapılarında carî tarzı mimariye göre yapılmış cümle kapısına inhisar etmektedir. Kapının üstünde aşağıdaki Türkçe kitabe okunmaktadır (yayınlanmamıştır). (Şehri Zilhiccede urmuşsun anal bünaydın [diyalarım haşredekin sahibine ola dua] oldu mamurî vilâyet dedim ana tarih [yapalı Kayseri'de camiin Ahmetpaşa).

شهر دی الججه ده اورمش سن انال (sic) بیادن دالرم (sic) حشره دکن صاخصه اولاد دعا
اولدی معمور ولایت دیدم اکا تاریخ اربابالی مصریده جامعن احنه باشا
On a écrit : انال au lieu de آنک : دالرم au lieu de دیلرم : جامعن au lieu de
جامعین

4 Anın yerine anal dilerim yerine diyalarım; camiin yerine camiin yazılmıştır. Son beş kelimeden teşkekül eden kronogram binanın tarihini veriyor: Hicrî 996, milâdî 1585 (2). Bu camiin inşasını Sinan'a veren mahallî rivayet bazı tarihî verimlere tetabuk etmektedir. Filhakika Sinan'ın hemen yüz yaşında henüz imparatorluğun mimarbaşı (3) görevini yaptığı tesbit edilmiştir. Bu sıfatla imparatorluğun bütün ehemmiyetli inşaatını murakabe ediyordu ve şahsen Kayseri camiinin inşaatını idare etmediyse bile binanın plânını tasdikine sunmak zorunda kalındığı muhtemeldir. Bununla beraber, Teskeretülbünyan'a göre Kayseri'de Mimar Sinan'ın inşa ettiği yegâne iki cami Osmanpaşa ve Hacipaşa camileri idi (4). Ben birincisinin izini bulamadım, fakat ikincisi Kurşunlu cami olabilir: Banisi Ahmetpaşanın Hacipaşa lâkabını taşımış olduğunu kabul etmek kâfi gelir.

(1) Kurşunludan çıkma olan kurşunlu tavsifi camiin kubbesinin kurşunla örtülmüş olmasındadır. Anadolu'da ekseriya bu adları taşıyan camilerin örtülüş tarzı, taştan kemerlerle veya toprak damla örtülen binaların aksinedir.

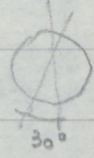
(2) F. Taeschener'de bu rakamı veriyor (Anatolische Forschungen, S. 111).

(3) Bu kitabın son tashihlerini yaptığım sırada İstanbul Üniversitesinden arkadaşım Ahmet Refik bey Türk Tarih Dergisinde yayınladığı bir yazıyı bana sunmak lütfunda bulundu (1931), Adı Mimar Sinan olan yüksek değerde 53 arşiv vesikasının suretlerini ihtiva etmektedir. Bunlar 973 ve 996 yılları arasında divandan Sinan'a gönderilmiş mektuplardır. Bunlar 16 ncı asrın yapı tezgâhları hakkında kıymetli bilgiler verdiğinden başka, Mimar Sinan'ın ölüm tarihini münakaşa kabul etmez bir şekilde tesbit etmektedirler. 26 Sefer 996 tarihli bir mektup Sinan'a işçilere tatbik edilecek ücret baremi hakkında emirleri ihtiva etmektedir. Mimar Sinan'ın ölümünün 986 da vukubulduğunu tesbit eden Fr. Babinger (İslâm, IX, S. 274; Bak İslâm Ansiklopedisinde: Sinan) in cerhettiği Ahmet Refik'in müdafaa ettiği tez (âlimler ve sanatkârlar, S. 3, Not) tekit edilmiş oluyor.

(4) Teskeretelbünyan, S. 40; Sinan tarafından inşa edilen camilerin listesinde No. 49 ve 50.

28.7.1977

KAYSERİ, DOĞANCI AHMED PAŞA 1585

Revah baskaklara, iç ve dış, baklavah.

Revah hubbelerinde kalın içi neşeler.

